

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:3

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Dr F. A. den Boeft, Helpman; Dr E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Dr D. van Dijk, Groningen; Dr J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Dr B. Jongeling, Sappemeer; Dr H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Dr J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroo, Bussum; Prof. Dr C. v. Til, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Utrecht; Dr G. Visé, Kampen; Dr F. de Vries, 's-Gravenhage; Dr D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloeddijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040 ten name van BUREAU „DE REFORMATIE” — GOES Telefoon No. 2424.

Abonnement: f4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f10.— per jaar. Advertenties: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Het vierde formulier van eenigheid, 19. — Gedicht: Lijdensmeditatie. — Uit de Schrift: Priester en Lam in eenen (Luk. 23:46). — Kerkelijk leven: Zangers en sprekers, speellieden en liturgen, 2. Voortgezette wandeling langs enkele kerkelijke perstaltieën. — Pop. Wetensch. Schetsen: Om het hart der Reformatie, 7. — Geestelijke adviezen: Waaraan hangt mijn zekerheid? — Correspondentie. — Opvoeding en Onderwijs: Is handhaving v. d. leden v. d. P. v. d. A. bij het Chr. onderwijs eisch en consequentie der interkerkelijke samenwerking? 3. — Stemmen uit onze Kerken: Art. XIII K.O. — Groninger Brieven. — Korte berichten. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Het vierde formulier van eenigheid. 19

Ons vorig artikel liep uit op de opmerking, dat het noodig zou zijn, na hetgeen betoogd is, nog eens het zoeklicht te richten op de uitspraak, dat de kerk geen onderscheid moet maken tusschen leden en leden.

Teneinde het juiste verband niet kwijt te raken, drukken wij de passage wederom af:

„Nochtans moet de Kerk, daar het haar niet gegeven is over het verborgene te oordeelen, geen onderscheid maken tusschen leden en leden, doch..... de kinderen..... beschouwen en behandelen als zulken, die deelen in de wederbarende genade van den Heiligen Geest”.

Hier vragen enkele dingen de aandacht.

A. Daar is allereerst het woordje „n o c h t a n s”. Ik weet niet, of de synodeleiders nog precies zich herinneren, wat er alzoo te doen geweest is over het woordje „doch”, gelijk dit voorkwam in de uitspraken van 1942. Daar heette het:

„dat de Heere in de belofte des Verbonds ongetwijfeld toezegt de God niet alleen van de geloovigen, maar ook van hun zaad te zijn (Gen. 17:7); DOCH in Zijn Woord ons niet minder openbaart, dat zij niet allen Israël zijn, die uit Israël zijn (Rom. 9:6)”.

Prof. dr S. Greijdanus heeft in zijn bezwaarschrift dit woordje „doch” bestreden, als ter plaatse niet op de juiste wijze gebruikt. Misschien hebben de opstellers van dit formulier van prof. Greijdanus' bedenkingen even weinig onthouden als dr F. W. Groshede bleek bewaard te hebben in het geheugen; wij hebben immers in den door ons wel meer geciteerden brief van dr Groshede aan ds Waagmeester het bewijs, dat deze praeadviseur-commissiepraeses van de meening van prof. Greijdanus inzake de sacramenten niet alleen niets begrepen had (en daarmee dus van de kern van het heele conflict), doch ook volkomen onware en fantastische mededeelingen er over gaf in semi-officiële correspondentie¹⁾. Hoe dit zij, in elk

¹⁾ We laten, ten overvloede, hier den tekst van dezen brief nog eens afdrukken:

Amsterdam, 30 Sept. 1944:

Hooggeachte Ds Waagmeester;

Uw brief van 16 Sept. ontving ik eerst gisteren, 29 Sept. Zoo kan ik nu pas antwoorden. Cand. Schilder heeft inderdaad van het eerste met hem gehouden onderhoud een verslag gemaakt. Wanneer U hoort, dat het onderhoud 3 uur geduurd heeft, zult U begrijpen, dat het verslag slechts kort is. Het is geen officieel verslag, het is niet door deputaten aanvaard, maar in het algemeen niet onjuist.

geval had men, na prof. Greijdanus' critiek op het woordje „doch” in gemeelde uitspraak van 1942, des te meer reden, om het woord „nochtans” in de „oecumenisch”(1) goed te keuren vervangingsformule van 1946 niet dan met groote duidelijkheid te hanteeren.

Is dit geschied?

Ik geloof het niet.

De gedachtengang immers luidt:

1). de Schrift leert, dat niet allen Israël zijn, die uit Israël zijn;

2). nochtans moet de kerk geen onderscheid maken tusschen leden en leden;

3). motief voor 2: over het verborgene kan de kerk niet oordeelen.

Het onder 1 gezegde is dus gesproken op gezag der Schrift; maar het onder 2 vervatte eigenlijk op gezag der hoogerwaardes synode. Deze heeft dan ook, al doet ze overigens haar best (ter zake overigens niet dienende) bijbeluitspraken te citeren ter staving van haar uitspraken onder 1 en 2, voor het onder 3 gezegde — het motief — geen enkele Schriftuitspraak gegeven. 't Komt dus met dat „nochtans” ongeveer hierop neer: de bijbel zegt wel zóó, maar wij zeggen toch maar zúú.

Nog wankeler komt dit „nochtans” te staan, wanneer we Rom. 9 opslaan, het hoofdstuk, waar in v. 6 de uitspraak voorkomt over hen, die, al zijn ze uit Israël, niet allen Israël zijn.

De apostel betoogt daar:

1). niet alle stamvaders, die uit Abraham gesproten zijn, zijn dragers der messiaansche belofte; want die loopt over Izaäk, en niet over Ismaël;

Nu zijn bij dat onderhoud allerlei kwesties aan de orde gekomen. Doel was cand. Schilder, en ook cand. (nu Ds) Hey, die ook aanwezig was, te overreden om instemming te betuigen met de leerbeslissingen van 1905 en 1942. Om dat te doen moesten de dogmatische kwesties besproken worden, en moest worden aangetoond, dat de genoemde beslissingen inderdaad in overeenstemming waren met Schrift en Belijdenis. Daardoor zijn we, en daar leg ik nadruk op, van het een op het ander gekomen en zoo zijn allerlei punten aan de orde gesteld, die den achtergrond der leerbeslissingen raken.

Op die manier kwam ook de kwestie van het Remonstrantisme ter sprake. Wanneer men, gelijk sommige bezwaarden doen, de geloofsgehoorzaamheid tot voorwaarde maakt van de vervulling der belofte Gods, is men inderdaad zeer dicht bij het Remonstrantisme. En de Synode heeft metterdaad willen handhaven, dat de beloften Gods onvoorwaardelijk zijn. Ons Doopsformulier zegt eerst, wat we hebben en daarna, dat we vermaand en verplicht worden tot een nieuwe gehoorzaamheid.

Bij de bespreking is ook het sacrament aan de orde gekomen. Er is op gewezen, dat Art. 33 Ned. Gel. Bel. eerst zegt, dat het sacrament dient om de beloften te verzegelen en pand te zijn. Er volgt: En ook om ons geloof te voeden en te onderhouden. Dat staat er niet slechts van het Avondmaal, maar van het sacrament in het algemeen. Dus is er ook bij den Doop (natuurlijk met de uitzonderingen, waarvan Art. 35 spreekt, de goddeloos ontvangt wel etc.) geloof aanwezig. Als er geen geloof is, kan het niet gevoed en onderhouden worden.

Wat nu verder cand. Schilder betreft, er is na het eerste onderhoud nog een tweede geweest. Daarna heeft hij, wat hem niet gevraagd was, een breede memorie ingediend. In die memorie ontkent hij o.m., dat het sacrament inwendige aanwezige genade verzegelt. De Synode heeft dat in strijd geacht met Art. 33, waar uitdrukkelijk beleden wordt, dat de sacramenten zijn tekenen en zegelen van een inwendige, onzienlijke zaak. Cand. Schilder schijnt de opvatting van Prof. Greijdanus te huldigen, dat het sacrament voor ieder, die het ontvangt, hetzelfde is (in strijd met Art. 35), en dat het eerst als het geloovig aanvaard wordt, Gods belofte verzegelt.

U kunt van dit schrijven gerust gebruik maken. Als het U tenminste bereikt!

Met vr. gr.,

Uw dw. (w.g.) F. W. GROSHUDE.

Lijdensmeditatie

O Mensch van vleesch en bloed!
God — zonder tijd en grens en maat!
Die tusschen aard' en hemel, slaat
de brug van Ure vergoten bloed! —

O Heiland, Die het roetswart hol
mijns harten, in de diepten speurt,
Gij hebt het schuldgordijn gescheurd!
De weg is vrij! — mijn heil is vol!

BERENDIEN MEIJER-SCHUILING.

2). niet allen, die uit Israël-Jacob-geboren zijn, nemen de hem gegeven belofte aan, en bewijzen daarmee, in Jacobs geloofsverwinning, die hem tot Israël maakte, hun vader gelijk te zijn; er zijn benediden, die hun benijdenis verloochenen: ze benijden het hart niet.

Zou nu de synode, die dit 4e formulier van eenigheid opstelde, in haar „nochtans” parallel met de Schrift loopen, dan zou men voor het minst mogen verwachten, dat de Schrift tot Abraham en Israël gezegd had:

1) niet al uw lijfelijke afstammelingen — o Abraham — zullen de messiaansche belofte dragen; nochtans moogt gij geen onderscheid tusschen kinderen en kinderen maken;

2) niet al uw lijfelijke afstammelingen — o Israël — zullen uw geloof navolgen, nochtans moogt gij geen onderscheid tusschen kinderen en kinderen maken.

Maar de werkelijkheid is deze:

1). als Abraham zijn lijfelijken zoon Ismaël voordraagt om de plaats te mogen bekleeden, die de toegezegde belofte-zoon zal innemen, dan wordt hem dit verboden (Gen. 17:18, 19, 21; 21:11, 12); hij moet de kinderen behandelen naar het op hen betrekking hebbende woord Gods, dat hun recht staat regelt. Niet allen die uit Abraham zijn, staan op Abrahams naam; en daarom moet Abraham onderscheid maken tusschen kind en kind (vgl. ook de zonen van Ketura);

2) als Israël roemt: wij zijn allen Israël, en maken geen onderscheid tusschen kinderen en kinderen, dan treden de profeten op met hun: zijt gij Mij niet als de Mooren, de Filistijnen, de Syriërs, o kinderen Israëls? Amos 9:7; en de Dooper met zijn: gij adderegeborendsels, zoudt ge u niet bekeeren van uw pöcherij? en Christus met zijn: zoudt ge niet eens rekenen met het feit, dat men Abrahams werken moet doen, om den naam van Abrahams kind waard te zijn? (Joh 8:39).

Reeds wie hierop let, zal er toe neigen, het synodocratische formulier op dit punt te vervangen door een uitspraak in dezen geest:

„Ons leert de Schrift, dat niet allen Israël zijn, die uit Israël zijn. Hierom dient de kerk onderscheid te maken tusschen leden en leden”.

B. Zou men den tekst van dit 4e formulier van eenigheid serieus mogen nemen, dan kon de conclusie geen andere zijn, dan dat het beroemde „oordeel der liefde” er in prijs gegeven is. Er staat immers, dat de kerk „over het verborgene” niet kan „oordeelen”. En een „oordeel der liefde” is vermoedelijk toch zeker wel een „oordeel”? Men zal bedenken: een stellige uitspraak aangaande de verbor-